

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทผู้นำในการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัดต้นแก้ว ตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในภาคสนาม ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย และในรูปแบบความเรียง จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดต้นแก้ว รวมทั้งสมาชิกกลุ่มทอผ้าวัดต้นแก้ว และหัวหน้าหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพทอผ้ายกดอกของตำบลเวียงของสามารถสรุปโดยแยกเป็น 2 ประเด็นคือ

- 1.บทบาทผู้นำที่เป็นปัจจัยอันก่อให้เกิดความสำเร็จของการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกของกลุ่มทอผ้าวัดต้นแก้ว ตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
 - 2.การบริหารงานเพื่อการถ่ายทอดและการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอก
- สำหรับผลการศึกษาในบทที่ 4 สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา เป็นลำดับดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 บทบาทผู้นำที่เป็นปัจจัยอันก่อให้เกิดความสำเร็จของการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกของกลุ่มทอผ้าวัดต้นแก้ว ตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ตามทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการ (Operational – Management Theory) เฮนรีฟาร์โย (Henry Fayol, 1930) บทบาทผู้นำด้านการบริหารงานตามหลักทั่วไปในการบริหาร (General Principle of Management) มีดังนี้

การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) พบว่าผู้นำกลุ่มมีการแบ่งงานให้สมาชิกทุกคนได้ทำงานตามความรู้ความสามารถของตนตามกระบวนการทอผ้า ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้แรงงานอย่างเต็มที่ เพราะการแบ่งงานกันสามารถช่วยลดเวลาการเรียนรู้งาน ทำให้คนมีทักษะมีความชำนาญมากขึ้น ทำงานได้ดีขึ้นเช่น ช่างสาวฝ้ายและการเข้าหัวม้วน ต้องมีความชำนาญในการคำนวณเส้นด้ายกับช่องฟันหวี การสลักสีของลายเส้นฝ้ายขึ้นการเข้าหัวม้วนต้องช่วยกัน 2 คนทำจึง

จะทำให้ได้ทั้งการเข้าห้วม้วนในแต่ละครั้งสามารถนำไปใช้ทอผ้าได้จำนวนหลายผืน ช่างซ่อมผ้า ต้องมีความรู้ความชำนาญในเลือกเส้นด้าย และการเลือกสีที่ใช้ซ่อมผ้าให้มีสีสันตามที่ต้องการ ส่วนช่างออกแบบลวดลาย และการคัดลาย ก็จะมีรู้ความชำนาญในการคัดลายต่างๆ หรือมีความคิดสร้างสรรค์ลายผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มทอผ้า เช่น ลายดอกแก้ว ลายราชวัตร ลายดอกพิกุล เป็นต้น

ในด้านการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority & Responsibility) พบว่า ผู้นำกลุ่มแบ่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม ให้มีความเท่าเทียมกัน ซึ่งอำนาจหน้าที่ต้องมีความคู่กับความรับผิดชอบเสมอเมื่อมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้บุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ติดตามมาเช่นการมอบอำนาจหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มเป็นเหรัญญิกของกลุ่ม มีหน้าที่ดูแลและบริหารด้านการเงินของกลุ่ม หรือการมอบหมายความรับผิดชอบให้ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม มีหน้าที่การติดต่อสื่อสารกับคนในกลุ่มหรือนอกกลุ่ม พบว่า ผู้นำกลุ่มได้มีวิธีสื่อสารกับคนในชุมชนหลายวิธีโดยการมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ประชาสัมพันธ์ของกลุ่มอาชีพ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวการประชุมสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มสำหรับการติดต่อกับหน่วยงานภายนอก ผู้นำกลุ่มจะใช้วิธีการสื่อสารเป็นหนังสือเพื่อแจ้งข่าวสารหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และยังได้มอบหมายให้ประชาสัมพันธ์ของกลุ่มเข้าร่วมการประชุมอบรม เวิร์กช็อปต่างๆ ของหน่วยงานภายนอก แล้วนำข้อมูลข่าวสารที่ได้มาถ่ายทอดให้คนในกลุ่ม นอกจากนี้วิธีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้ายกดอกให้กับเยาวชนและบุคคลภายนอกที่เข้ามาศึกษาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม จะใช้วิธีการบรรยายให้ความรู้ การใช้ภาพประกอบ และการนำไปสัมผัสให้เห็นสภาพการทอผ้ายกดอกภายในศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ความมีระเบียบวินัย (Discipline) ของสมาชิกกลุ่มเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่ผู้นำกลุ่มต้องสร้างขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มยอมรับในข้อตกลงหรือนโยบายต่างๆ ตลอดจนระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ มีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคนในกลุ่ม โดยผู้นำกลุ่มได้จัดทำระเบียบของกลุ่มเป็นเอกสารติดไว้ที่ศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าของวัดต้นแก้ว เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้ถือปฏิบัติร่วมกัน

นอกจากนี้การมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of Command) พบว่าสมาชิกกลุ่มทอผ้าวัดต้นแก้ว มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวที่เขาจะต้องรับคำสั่งและรายงานผลการทำงานโดยตรงคือพระครูไพศาล เจ้าอาวาสวัดต้นแก้ว

ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพทอผ้าขึ้นมา กลุ่มต้องมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) พบว่าผู้นำกลุ่มมีนโยบาย แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติงานของกลุ่มที่มีความแน่นอนชัดเจน และมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน เพื่อให้ทุกคนใช้เป็นจุดหมายปลายทางในการทำงาน สำหรับกรณีของกลุ่มทอผ้ายกดอกวัดต้นแก้วพบว่าผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันของกลุ่มคือการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกและการถ่ายทอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าฝ้ายยกดอกให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้

การทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม ผลประโยชน์ของบุคคลควรเป็นรองจากผลประโยชน์ของส่วนรวม หลักการนี้พบว่าทางกลุ่มอาชีพมีผู้นำกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่มเป็นผู้เสียสละ และมีการยอมรับว่าผลประโยชน์ส่วนตัวต้องมาหลังผลประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำกลุ่มเป็นผู้มีความเสียสละพร้อมที่จะเสียสละทั้งด้านเวลา ทุนทรัพย์ และเรื่องส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จะเห็นได้จากการมอบทุนส่วนตัวให้เป็นทุนในการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพทอผ้ายกดอก วัดต้นแก้ว และผู้นำกลุ่มยังเป็นผู้มีใจรักในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพร้อมที่จะพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้สืบทอดถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน อีกทั้งยังเป็นผู้ที่เฝ้าหาความรู้และมีส่วนร่วมสูง และสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพไม่ว่าจะเป็นการอบรมการสัมมนา หรือการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตลอดจนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้ายกดอกของหน่วยงานต่างๆ

ในส่วนของค่าตอบแทนและวิธีการจ่ายค่าตอบแทน(Remuneration and method) ที่สมาชิกกลุ่มได้รับ พบว่าผู้นำกลุ่มมีหลักการจ่ายค่าตอบแทนที่มีความยุติธรรมและสนองตอบความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะได้รับค่าจ้างในการทอผ้าจากผู้นำกลุ่มโดยการทอผ้า 1 ผืน ได้รับค่าจ้างจำนวนเงิน 200 บาท โดยต้องใช้เวลา 4 วัน เฉลี่ยแล้วได้ค่าจ้างวันละ 50 บาท ซึ่งทางสมาชิกในกลุ่มก็พึงพอใจ

การรวมอำนาจ (Centralization) ในการบริหารงานของผู้นำกลุ่ม พบว่าอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทุกอย่าง จะรวมไว้ที่ผู้นำกลุ่มคือเจ้าอาวาสวัดต้นแก้วและจะมอบหมายภาระหน้าที่และความรับผิดชอบไปให้กับสมาชิกในกลุ่ม ที่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายนั้นได้ เช่นการมอบอำนาจหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มเป็นเหรัญญิกของกลุ่ม มีหน้าที่จัดทำบัญชี รายรับ รายจ่าย ดูแลการเงินของกลุ่ม

นอกจากนี้สายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิก ในกลุ่มเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ การดำเนินงาน การรายงานผล การปฏิบัติงานในกลุ่มพบว่าสายบังคับบัญชาของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัดต้นแก้วมีความแน่นอนชัดเจนมีสายการบังคับบัญชาจากระดับบนลงระดับล่าง เพื่อให้การ

ติดต่อสื่อสารในองค์การมีความคล่องตัว ไม่เกิดความสับสนและการก้าวก่ายอำนาจหน้าที่เกิดขึ้น และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารตามแนวนอน เพื่อผู้ที่ทำงานในระดับเดียวกันสามารถติดต่อกันโดยตรงได้ โดยมีการรายงานให้ผู้ในกลุ่มได้รับรู้เรื่องที่เกิดขึ้นทันทั่วทั้ง

ในด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการดำเนินงานของกลุ่มพบว่าผู้นำกลุ่มมีการจัดทำแผนผังกลุ่มที่แสดงถึงบทบาทหน้าที่ของทุกคนในกลุ่มและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้เข้าใจถึงบทบาท ภาระหน้าที่และอำนาจในการสั่งการบังคับบัญชาของตน และก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงาน เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน(Equity) พบว่าผู้นำกลุ่มได้ใช้หลักความเมตตาปราณีและความเป็นธรรมแก่ทุกคนอย่างเสมอภาคกัน ไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง เพื่อความยุติธรรมในกลุ่ม เพราะความเสมอภาคเป็นสิ่งจูงใจคนที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลทำให้ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม

นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังมีความต้องการความมั่นคงในงาน(Stability of Tenure of Personnel) พบว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรู้สึกมั่นคงในงานที่ทำ และผู้นำกลุ่มได้สร้างหลักประกันให้สมาชิกกลุ่มโดยการให้กู้ยืมเงินจากทางกลุ่มกรณีที่สมาชิกกลุ่มมีความจำเป็นเดือดร้อน ในเรื่องการครองชีพ การเจ็บป่วย หรือมีความจำเป็นฉุกเฉิน ทำให้สมาชิกมีความมั่นใจ และมีความมั่นคงที่จะทำงานต่อไปได้ตลอดไป ตราบที่สมาชิกกลุ่มยังมีความรู้ความสามารถ สุขภาพแข็งแรง และไม่มีความผิด

ความคิดริเริ่ม(Initiative)เป็นสิ่งจำเป็นและจะต้องมีการพัฒนาด้านความคิดตลอดเวลา พบว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการบริหารงานของกลุ่มไว้ล่วงหน้าตลอดเวลา จะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมในการนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอดผ้ายกดอกเข้าในหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่นให้โรงเรียนบ้านเวียงยองได้นำเด็กนักเรียนมาเรียนการทอดผ้าจากศูนย์การเรียนรู้วัดต้นแก้วในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสดำเนินความคิดริเริ่มเกี่ยวกับงานที่ทำ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ กับผู้นำได้ เพื่อประโยชน์ต่อผู้นำในการรวบรวมความคิดเห็นของสมาชิกในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน

ประการสุดท้ายที่สำคัญของการจัดตั้งกลุ่มคือ ความสามัคคี (Esprit de Corps) พบว่าผู้นำกลุ่มได้สร้างให้สมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพทอดผ้ายกดอกวัดต้นแก้วนอกจากนี้ยังพบว่าผู้นำได้สอนให้ทุกคนรู้จักการทำงานเป็นทีม และสอนให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานทุกคน เพื่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม

5.1.2 การบริหารงานเพื่อการถ่ายทอดและการอนุรักษ์อาชีพทอผ้าฝ้ายกดอก

จากผลการศึกษาการถ่ายทอดความรู้และศิลปะการทอผ้าฝ้ายกดอกของกลุ่ม พบว่าผู้นำกลุ่มอาชีพได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกับสมาชิกกลุ่มคือ กลุ่มมีการให้ความรู้และข้อมูลแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจที่มาดูงานที่กลุ่ม มีการส่งวิทยากรไปให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการทอผ้า การประสานงานกับโรงเรียนในชุมชนที่มีการสอนทอผ้า การสอนความรู้และศิลปะการทอผ้าให้ลูกหลานในชุมชน และรับนักเรียนมาฝึกงานที่กลุ่ม จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากลุ่มทอผ้าฝ้ายกดอกวัดต้นแก้ว มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มที่ต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับทักษะเทคนิค กรรมวิธีต่างๆ ในการทอผ้า รวมถึงการแสวงหาแนวทางที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสามารถที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาปรับปรุงประยุกต์กับวิทยาการสากลและสภาพในปัจจุบัน และอนาคตได้ การถ่ายทอดความรู้และศิลปะการทอผ้าของสมาชิกกลุ่ม สอนแบบตัวต่อตัว ซึ่งการสอนแบบตัวต่อตัว เป็นวิธีสอนแบบดั้งเดิม ผู้เรียนต้องมีความตั้งใจและมุ่งมั่นพยายามจนเกิดทักษะความชำนาญเพื่อที่จะได้สืบทอดภูมิปัญญาที่มีคุณค่าต่อไป

นอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางการอนุรักษ์อาชีพทอผ้าของกลุ่มยังมีความสอดคล้องกับผลจากการศึกษาวิจัยผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล: การศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อการเรียนรู้และสืบทอดแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนของวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน(2550)พบว่า ผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล เป็นผ้าทอยกดอกที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งได้มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมายาวนาน ทั้งด้านสี โครงสร้างและลวดลาย ซึ่งลักษณะที่ปรากฏนี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุลของจังหวัดลำพูน และได้รวบรวมองค์ความรู้ด้านต่างๆ เกี่ยวกับผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุลทั้งประวัติความเป็นมา ชนิดของผ้า รูปแบบของผลิตภัณฑ์ ลักษณะลวดลาย วัสดุอุปกรณ์การทอผ้า ขั้นตอนการทอผ้า เอกลักษณ์ ตลอดจนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สืบทอดจากผ้าทอยกดอกพิกุล จากการทอเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันเป็นการทอเพื่อการค้า องค์ความรู้ที่ได้นี้สรุปเป็นเอกสาร เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าหรือผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาทำความเข้าใจ และเผยแพร่ต่อผู้อื่นได้ รวมทั้งได้แนวทางในการร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่เป็นมรดกของท้องถิ่นต่อไป

การทอยกดอกเป็นงานหัตถกรรมที่ต้องอาศัยฝีมือความชำนาญและความเพียรพยายาม ตั้งแต่การทำเส้นด้ายจนถึงการทอสำเร็จเป็นผืนผ้าจากการศึกษาพบว่าขั้นตอนการทอผ้าฝ้ายกดอกมีข้อสำคัญแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ คือ การเตรียมเส้นด้ายได้แก่ การกรอด้ายยืน การกรอด้ายพุ่ง และการเดินด้าย การจัดเส้นด้ายเข้ารูปโครงได้แก่ การด้นดอก การร้อยพันหวี การเก็บเขาดอก การเก็บ

เขาย่ำ การเตรียมเข้าโครงการจัดเรียงเส้นด้ายการสับหูก ซึ่งขั้นตอนในการทำส่วนใหญ่จะใช้เขาคอก เขาย่ำ ฟันหวีอันเดิม และการทอเป็นผืนผ้า ขั้นตอนการทอบางขั้นตอนสามารถทำไปพร้อมๆ กันได้โดยไม่ต้องรอเป็นขั้นตอนซึ่งอาจแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การเตรียมเส้นไหม/ฝ้าย

กลุ่มทอผ้าวัดคันแก้วไม่ได้ทำเส้นฝ้ายเองแต่จะสั่งซื้อเส้นฝ้ายที่ทำและฟอก/ย้อมสีเรียบร้อยแล้วจากร้านค้าเส้นฝ้ายเมื่อนำมาทอเป็นผ้ายกดอกจะจัดแบ่งเส้นไหม/ฝ้ายออกเป็น 2 ประเภท คือประเภทที่ 1 ไหม/ฝ้ายเส้นยืน จะใช้เส้นไหม/ฝ้ายควบ 4 คือเส้นไหม/ฝ้ายดิบที่ปั่น 4 เส้น จึงเรียกว่าไหม/ฝ้ายควบ 4 โดยทั่วไปแล้วนิยมใช้ไหม/ฝ้ายควบ 4 เป็นเส้นยืนแต่ก็สามารถให้เป็นเส้นพุ่งทำลายยกดอกได้ประเภทที่ 2 ไหม/ฝ้ายเส้นพุ่ง โดยทั่วไปจะใช้เส้นไหม/ฝ้ายควบ 6 คือเส้นไหม/ฝ้ายดิบที่ปั่น 6 เส้น สำหรับใช้เป็นเส้นพุ่งและทำลายยกดอก ไหม/ฝ้ายควบ 6 นี้ไม่นิยมใช้เป็นเส้นยืน

2. การกรอไหม/ฝ้าย

การกรอเส้นไหม/ฝ้าย เป็นการนำเส้นไหม/ฝ้ายที่ย้อมแห้งดีแล้วมาปั่นเก็บไว้อุปกรณ์ประกอบด้วย เครื่องกรอ ในกรอขนาดต่างๆหรือจักกวดไหม/ฝ้ายและระวิงสิ่งที่ใช้เก็บเส้นไหม/ฝ้ายที่กรอแล้ว มักจะใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นกระป๋องหรือหลอดพลาสติก เป็นต้นการกรอเส้นไหม/ฝ้ายมีวัตถุประสงค์ที่จะแยกเส้นไหม/ฝ้ายให้ออกเป็นเส้นๆไม่ให้ติดหรือพันกัน และเป็นการสำรวจเส้นไหม/ฝ้ายให้มีความเรียบร้อย ไม่ขาดซึ่งจะช่วยให้สะดวกในการสาวไหม/ฝ้าย อันเป็นกรรมวิธีในขั้นตอนต่อไป

3. การสาวฝ้าย

การสาวไหม/ฝ้าย ในภาษาพื้นเมืองเรียกว่า “การไว้นไหม” หรือ “ไว้นหูก” คือการนำเส้นไหม/ฝ้ายยืนที่กรอแล้วไปสาวในรางสาวไหม/ฝ้ายหรือม้าเดินได้ทีละเส้นโดยให้มีจำนวนเส้นไหม/ฝ้ายครบตามจำนวนช่องฟันหวีที่ต้องการจะใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการสาวไหม/ฝ้ายประกอบด้วย ม้าเดินได้ ไม้ไขว้หลัง และหลักตั้งตลอดในการสาวไหม/ฝ้ายลงช่องของฟันหวี กำหนดให้ 1 ช่องฟันหวีจะต้องใช้เส้นไหมยืน 2 เส้นดังนั้นถ้าหากใช้ฟันหวีซึ่งมีช่อง 2000 ช่อง จะต้องนับไหม/ฝ้ายเส้นยืนให้ครบ 4000 เส้น เป็นต้น สำหรับไม้ไขว้หลังเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการสาวไหม/ฝ้ายโดยจะมีไว้ที่รางสาวไหม/ฝ้ายรางที่ 1 เพื่อให้เส้นไหม/ฝ้ายเรียงลำดับกันไปตลอดเป็นการป้องกันเส้นไหม/ฝ้ายพันกัน

4. การเข้าฟันหวีหรือฟืม

ฟันหวี หรือ ฟืม เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสาวเส้นไหม/ฝ้ายให้เป็นระเบียบและมีประโยชน์ในการทอโดยใช้กระทบไหม/ฝ้ายเส้นพุ่งให้ขยับเข้าชิดกับไหม/ฝ้ายเส้นยืนหรือสานให้เป็นผืนผ้าออกมาอย่างสวยงาม อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย แท่นอัดก๊อปปี้ ม้าหมุนไม้เขี่ยเส้นไหม/

ฝ้าย ไม้ชนิดสำหรับแยกไขว้ และพินหวีพินหวีแต่เดิมทำด้วยไม้เป็นซี่ๆ โดยมีขอบ ยึดไว้ทั้งข้างบน และข้างล่างหัวและท้าย เพื่อยึดพินหวีให้สม่ำเสมอและคงทน แต่การทำพินหวีด้วยไม้นั้นช่วงห่าง ของพินหวีไม่สม่ำเสมอและโยกได้จึงทำให้ผ้าทอออกมาไม่สม่ำเสมอขาดความสวยงามและ คุณภาพต่อมาได้มีการทำพินหวีด้วยทองเหลืองจึงทำให้คุณภาพของผ้าที่ทอดีขึ้นแต่ก็ประสบปัญหา คือ เกิดสนิมทองเหลืองติดตามเนื้อผ้าที่ทอออกมาอย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะผ้าสีอ่อนๆเช่น สีขาว สี ครีม เป็นต้น การใช้พินหวีด้วยทองเหลืองจึงเลิกไปปัจจุบันพินหวีทำด้วยสแตนเลส ซึ่งมีความ คงงามสม่ำเสมอและไม่โยกไม่มีสนิมทำให้ได้ผ้าทอที่มีความสวยงาม

การเข้าพินหวีเป็นการนำเส้นฝ้ายที่สาวแล้วไปเข้าพินหวีโดยก่อนเข้าพินหวีนำฝ้ายไป เข้าเครื่องหนีบ (Copy) เพื่อยึดเส้นฝ้ายด้านหนึ่งเอาไว้ แล้วใส่เส้นฝ้ายลงไปในช่องพินหวีช่องละ 2 เส้น ดังนั้นในการเข้าพินหวีจึงต้องใช้คน 2 คน ช่วยกันทำโดยคนหนึ่งเป็นคนส่งเส้นฝ้ายเข้าช่องอีก คนหนึ่งช่วยดึงพินหวีให้ห่างและใช้ตะขอก็กวเส้นฝ้ายเข้าช่องพินหวีพินหวีจะช่วยวางเส้นฝ้ายให้ เป็นระเบียบและสม่ำเสมอ

5. การเข้าหัวม้วน

การเข้าหัวม้วน คือการนำเส้นไหม/ฝ้ายยืนที่สาวด้วยพินหวีเป็นระเบียบดีแล้วไปเข้าหัว ม้วนเมื่อม้วนเส้นฝ้ายได้ทุกๆ 5 เมตร จะใช้ทางมะพร้าวสอดกันไว้ 2 – 3 ก้านทำอย่างนี้เรื่อยไป จนกว่าจะหมดการใส่ทางมะพร้าวไปด้วยนี้มีประโยชน์หลายประการ คือป้องกันเส้นไหม/ฝ้าย บาดกันเอง เมื่อฝ้ายขาดจะหารอยต่อได้ง่ายขณะทอจะทำให้ทราบว่าทอไปเป็นความยาวเท่าไรแล้ว โดยการนับทางมะพร้าว

6. การทอ

การทอเป็นขั้นตอนสุดท้ายของฝ้ายกดอก ช่วงทอส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงช่างที่มีความ กุ้้นเคยกับลายก็สามารถทอได้อย่างรวดเร็วการทอนั้นผู้ที่คัดลายจะเป็นผู้กำหนดให้ผู้ทอว่าให้ ทออย่างไร ลักษณะใดทั้งนี้เพราะผู้ทอไม่สามารถทราบได้ว่าฝ้ายกดอกที่ตนเองเป็นผู้ทอนั้นมี ลวดลายออกมาเป็นอย่างไรกเว้นผู้ทอเป็นผู้คัดลายและค้นดอกเองเท่านั้น

ขั้นตอนการทอฝ้ายกดอกมีข้อสำคัญแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ คือ การเตรียมเส้นด้าย ได้แก่ การกรอด้ายยืน การกรอด้ายพุ่ง และการเดินด้าย การจัดเส้นด้ายเข้ารูปโครง ได้แก่ การค้น ดอก การร้อยพินหวี การเก็บเขาคอก การเก็บเขาย่ำ การเตรียมเข้าโครงก็ การจัดเรียงเส้นด้ายการสืบ หูก ซึ่งขั้นตอนในการทำส่วนใหญ่จะใช้เขาคอก เขาย่ำ พินหวี อันเดิม และการทอเป็นผืนผ้า ขั้นตอนการทอบางขั้นตอนสามารถทำไปพร้อมๆ กันได้โดยไม่ต้องรอเป็นขั้นตอน ด้านการตลาด ของฝ้ายกดอก มีการผลิตออกจำหน่ายเป็น 2 ลักษณะ คือ ฝ้ายฝ้ายยกฝ้าย และฝ้ายฝ้ายยกดิน ในด้าน รูปแบบมีการประยุกต์ตามการใช้งานเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีทอเป็นผ้าชิ้น ด้านราคามีหลักเกณฑ์

การตั้งราคาสินค้าโดยดูจาก คุณภาพของผลิตภัณฑ์ของสินค้า การส่งเสริมการตลาด มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ประกอบอาชีพเองยังไม่สามารถจัดการส่งเสริมการตลาดได้เอง

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยบทบาทผู้นำกลุ่มในการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัดคันแก้วตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อนำมาพิจารณาในภาพรวมตามแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำกลุ่มตามหลักการบริหารทั่วไปและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนพิจารณาจากประวัติการทอผ้ายกดอกในจังหวัดลำพูน ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งกลุ่มอาชีพทอผ้ายกดอกตำบลเวียงของการถ่ายทอดองค์ความรู้การทอผ้ายกดอกและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนนำไปสู่การอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอก สามารถอธิบายได้ดังนี้

บทบาทผู้นำกลุ่มอาชีพในการบริหารงานภายในกลุ่มทอผ้า พบว่าใช้ความเชื่อใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่ม การดำเนินงานมีโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน การทำงานงานอาศัยความศรัทธาเชื่อมั่นต่อผู้นำกลุ่ม คือเจ้าอาวาสวัดคันแก้ว การตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยการตัดสินใจขั้นสุดท้ายขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาส มีการรวมอำนาจหน้าที่การตัดสินใจและแสดงถึงการผู้มีบังคับบัญชาเพียงคนเดียว สมาชิกกลุ่มต้องรายงานผลการทำงานโดยตรง ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานของกลุ่มทอผ้าวัดคันแก้ว เหมาะสมกับการบริหารงานในองค์กรขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่มากนัก สอดคล้องตามหลักการบริหารทั่วไปของเฮนรี ฟาร์โย

การจัดตั้งกลุ่มจากข้อมูลพบว่ากลุ่มอาชีพผ้าทอวัดคันแก้ว มีการรวมกลุ่มกันเพื่ออนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าลายยกดอกโดยสร้างองค์ความรู้การทอผ้ายกดอกและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมการทอผ้าลายยกดอกสูญหายไป มีการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยไม่หวังผลเชิงธุรกิจ เนื่องจากการทอผ้า 1 ผืนต้องใช้เวลา 4-5 วัน มีค่าตอบแทนจากการผลิตผ้าทอ 1 ผืน จำนวนเงิน 200 บาท ซึ่งถือว่าได้ว่าเป็นค่าตอบแทนที่น้อยมาก แต่สมาชิกกลุ่มก็เต็มใจเนื่องจากมีเป้าหมายการรวมกลุ่มและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สมาชิกของกลุ่มมองผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวในด้านความเสียสละ สอดคล้องตามหลักการบริหารทั่วไปของ เฮนรี ฟาร์โย เรื่องการมีเป้าหมายเดียวกัน การมีผลประโยชน์ของบุคคลควรเป็นรองจากผลประโยชน์ของส่วนรวม ค่าตอบแทนจึงเกิดจากความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย

สำหรับการบริหารงานในการตลาดพบว่าผู้นำกลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์ตัวผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ทางกลุ่มผลิตขึ้น ผลิตภัณฑ์จะจัดจำหน่ายภายในศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าวัดคันแก้วเท่านั้น

ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาซื้อจะได้รับการบอกเล่าต่อๆ กันมา และเป็นลูกค้าประจำเป็นส่วนใหญ่ จะมีลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวบ้างถ้าหากถูกใจในผลิตภัณฑ์ก็จะซื้อกลับไป ด้านการบริหารด้านการเงิน ผู้นำกลุ่มได้มีการจัดทำระบบบัญชีขึ้นมา เพื่อแสดงรายรับ รายจ่ายของกลุ่ม การจ่ายค่าตอบแทนเมื่อสมาชิกในกลุ่มผลิตผ้าทอเสร็จ 1 ผืน ทางเจ้าอาวาสจะรับซื้อไว้โดยมีการจ่ายค่าตอบแทนให้ทันทีจากการใช้ทุนส่วนตัวของเจ้าอาวาสเอง ถ้าหากผ้าทอสามารถจัดจำหน่ายออกไปได้ ทำให้มีรายได้เกิดขึ้น เจ้าอาวาสก็จะนำรายได้ส่วนนี้ไปลงทุนซื้อวัตถุดิบ เพื่อนำมาผลิตผ้าทอต่อไปส่วนการจ่ายค่าตอบแทนเป็นรายชิ้น ตรงตามหลักการบริหารทั่วไปของ เฮนรี ฟาร์โย ที่กล่าวไว้ว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรจ่ายเป็นรายชิ้นโดยพิจารณาตามผลงานและตามระยะเวลา

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอก พบว่าสมาชิกกลุ่มทอผ้าวัดคันแก้ว มีส่วนร่วมในการระดมความคิดที่จะพัฒนาผ้าทอให้มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และมีความหลากหลายในตัวผลิตภัณฑ์ แล้วนำเสนอต่อเจ้าอาวาสเพื่อเป็นคนตัดสินใจว่าจะดำเนินการตามความคิดเห็นที่สมาชิกในกลุ่มเสนอขึ้นมา ในการประชุมกลุ่มซึ่งมีการจัดเป็นประจำทุกเดือน และผลการตัดสินใจของเจ้าอาวาสถือเป็นอันสิ้นสุด ซึ่งสมาชิกยอมรับในการตัดสินใจของเจ้าอาวาสในฐานะเป็นผู้นำกลุ่มซึ่งสอดคล้องตามหลักการบริหารทั่วไป ของฟาร์โย ในเรื่องความคิดริเริ่มและความสามัคคี

จากการศึกษาพบว่าบทบาทผู้นำกลุ่มที่มีผลต่อการบริหารงานของกลุ่มอาชีพผ้าทอวัดคันแก้ว จัดได้ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นทางการ อาศัยความเชื่อมั่น ศรัทธาในตัวผู้นำกลุ่มซึ่งจะมีผลสะท้อนต่อการตัดสินใจบางครั้งอาจมีผลทำให้การดำเนินงานตามลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปได้ เช่นกรณีของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัดคันแก้ว ถ้าหากหมดยุคผู้นำ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจ อำนาจ บารมี การเลิกล้มการดำเนินงานของกลุ่มก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้สูง โดยทั่วไปสามารถสรุปลักษณะของกลุ่มได้ดังนี้คือเป้าหมายของกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันและขึ้นอยู่กับความศรัทธาเชื่อมั่นในเจ้าอาวาสวัดคันแก้วการรวมตัวของสมาชิกถือเอาความพึงพอใจเป็นสำคัญส่วนสาเหตุที่มีการรวมตัวกันมาจากความสมัครใจ การดำเนินงานของกลุ่มและความสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสเป็นหลักความสัมพันธ์ในกลุ่มจะมีลักษณะเป็นไปในทางส่วนตัวโดยคำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าประโยชน์ของตัวเองสมาชิกกลุ่มยึดความสำคัญของตัวบุคคล ความศรัทธาในตัวผู้นำ อำนาจบารมี มากกว่าอำนาจ การบังคับบัญชาสอดคล้องกับแนวคิด ถัดดา พรหมเมือง (2547) ได้ศึกษาบทบาทและคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปว่าภาวะผู้นำเป็นความสามารถของบุคคลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรซึ่งผู้นำมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำเนินงานในด้านต่างๆขององค์กรไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานทางด้านการพัฒนาชุมชนงานทางด้านธุรกิจการดำเนินงานของหน่วยงานของทางราชการหรือ

แม้กระทั่งการทำงานของหน่วยงานของเอกชนก็ตามดังนั้นถ้าหากจะพิจารณาเฉพาะเรื่องของผู้นำแต่เพียงฝ่ายเดียวคงจะไม่เป็นการถูกต้องเพราะถ้ามีแต่เพียงตัวผู้นำโดยที่ไม่มีผู้ตามการเป็นผู้นำของบุคคลดังกล่าวก็คงจะไม่มีผลต่อการดำเนินงานใดๆทั้งสิ้นเพราะว่าตัวผู้นำเพียงฝ่ายเดียวนั้นย่อมไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานทุกอย่างด้วยตนเองเพียงลำพังได้หากขาดผู้ตามที่พร้อมจะดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันและมีจุดหมายร่วมกันเป็นหลัก

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันอาชีพการทอผ้ายกดอกของบ้านเวียงยองได้เปลี่ยนแปลงไปจากการสร้างนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ทำให้เกิดผลกระทบต่อแรงงานภาคเกษตรกรรมและหัตถกรรมอย่างหนักมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรภาคหัตถกรรมไปสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากซึ่งรวมถึงประชากรวัยแรงงานที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนที่นิยมเข้าไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูนมากกว่าการมีอาชีพและมีรายได้จากการทอผ้าอยู่กับบ้านซึ่งรายได้ที่ได้จากภาคอุตสาหกรรมจะเป็นรายได้ที่สูงกว่าและแน่นอนกว่าอาชีพการทอผ้ายกดอกจึงทำให้ขาดแรงงานฝีมือในวัยหนุ่มสาวที่จะสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ายกดอกซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่ตกทอดมาช้านานจนถึงทุกวันนี้

จากผลกระทบดังกล่าวที่เกิดขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้อาชีพการทอผ้าในตำบลเวียงยองเริ่มลดน้อยลงไปอย่างมากจะมีแต่ผู้สูงอายุในหมู่บ้านเท่านั้นที่ยังทอผ้าเป็นอาชีพเลี้ยงตัวเองและทำเป็นรายได้หาเลี้ยงครอบครัวเพราะไม่สามารถไปทำงานอย่างอื่นได้ ถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบก็ดีหน่วยราชการ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานผ้าทอตลอดจนการไม่อนุรักษ์อาชีพการทอผ้ายกดอกให้คงอยู่คู่กับประชาชนในตำบลเวียงยองแล้วในไม่ช้าอาชีพทอผ้า ยกดอกคงจะสูญหายไปจากตำบลเวียงยองอย่างแน่นอนเนื่องจากขาดผู้ถ่ายทอดความรู้หรือสืบทอดเอกลักษณ์ของการทอผ้าในพื้นที่อย่างเพียงพอสอดคล้องกับแนวคิดกาญจนา รัตนเมธี (2538: 16-18) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงสู่อาชีพนอกภาคเกษตรกรรมของสตรีในชนบท” ได้สรุปไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสาเหตุที่ทำให้ วิถีชีวิตของชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงไป มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด คือ การเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรเป็นระบบอุตสาหกรรม เกิดโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ๆ เกษตรกรได้พากันละทิ้งการทำนา ทำไร่ เข้าไปใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งสามารถทำรายได้ที่แน่นอนตายตัวกว่าการทำเกษตรกรรมซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนตำบลเวียงยองที่เป็นอยู่ในขณะนี้

นอกจากนี้ผลการศึกษาที่พบว่า การอนุรักษ์อาชีพผ้าทอยกดอกให้คงอยู่ต่อไป ของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัดต้นแก้ว เกิดจากปัญหาผลกระทบที่เกิดจากความเจริญในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำพูน ซึ่งมีความสำคัญต่ออาชีพทอผ้ายกดอก ที่เป็น

มรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีพื้นที่ในการแสดงความงามแห่งสุนทรียะของภูมิปัญญาคงอยู่ต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดรจนา ชื่นศิริกุลชัย (2542) ได้ศึกษาผ้าไหมยกดอกลำพูนพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ผ้าไหมยกดอกลำพูนลดน้อยลงได้แก่ ปัญหาด้านวัสดุที่มีทุนสูง การผลิตทำได้ช้าต้องใช้ความพยายาม ความอดทน อีกทั้งใช้เวลาในการทอาน มีรูปแบบการนำไปใช้งานได้น้อยและมีราคาสูง ด้านการตลาดยังไม่แพร่หลาย เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่มีฐานะดี ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ พบว่าขาดการส่งเสริมอย่างจริงจัง ทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านสังคมวัฒนธรรม ประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ไม่นิยมอาชีพทอผ้า อีกทั้งมีนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน เยาวชนจึงพอใจมาทำงานในนิคมอุตสาหกรรม เนื่องจากรายได้ที่แน่นอนกว่าการทอผ้า นอกจากนี้การรับค่านิยมตะวันตกเข้ามาทำให้การดำรงชีพเปลี่ยนแปลงประเพณีดั้งเดิมถูกมองข้าม เป็นผลทำให้ผ้าไหมยกดอกลำพูนซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมถูกทอดทิ้ง จนแนวโน้มว่าจะสูญหายไปในที่สุด

ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับแนวคิด ผ้าทอพื้นบ้านการพัฒนาบนกระแสการเปลี่ยนแปลงของ วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (2530) ซึ่งสรุปได้ว่า การพัฒนาการทางอุตสาหกรรมและสังคมมีการพัฒนาร่วมกับแนวคิดของความร่วมสมัยในสังคมแห่งการบริโภคที่อยู่บนกระแสของการเปลี่ยนแปลงการอนุรักษ์มีหลายแง่มุมของการดำรงอยู่ซึ่งศิลปวัฒนธรรมซึ่งแนวทางในการอนุรักษ์ผ้าทอยกดอกสามารถเสนอแนวคิดได้ 2 ประเด็น คือ

1. การอนุรักษ์เพื่อการรักษาให้คงอยู่ในฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรม
2. การอนุรักษ์เพื่อการต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา

หากกล่าวถึงประเด็นในการอนุรักษ์ทั้ง 2 ประเด็น เปรียบเสมือนการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาให้เกิดความรู้ใหม่และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเหมาะสมโดยการจัดการองค์ความรู้ในชุมชนให้เป็นระบบที่ชุมชนเป็นเจ้าของ ถ่ายทอดพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา และผสมผสานภูมิปัญญากับเทคโนโลยีสมัยใหม่เกิดความรู้ใหม่นำไปใช้ในการดำรงชีวิต พัฒนาศักยภาพชุมชน และสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมถึงการสนับสนุนงานวิจัยพื้นบ้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีนักวิจัยท้องถิ่นเข้าร่วมและนำผลงานวิจัยไปสู่การพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นรวมทั้งผลักดันให้มีการจดลิขสิทธิ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาหากมีการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ทั้งในและนอกประเทศ แต่การอนุรักษ์เพื่อต่อยอดงานหัตถกรรมผ้าทอพื้นบ้านนั้น นับว่าเป็นงานศิลปะเป็นการแสดงออกของมนุษย์ในการสร้างสรรค์ผลงานโดยผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ที่มีค่าของสังคมซึ่งไม่ได้แยกออกจากสังคมและวัฒนธรรมแต่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางวัฒนธรรมและสังคม

จากการศึกษาสรุปได้ว่าความสำคัญของบทบาทผู้นำกลุ่มอาชีพทอผ้ายกดอกวัดต้นแก้ว และแนวทางการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกให้อยู่คู่ตำบลเวียงของ จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มทอผ้าและชุมชน โดยมีผู้นำกลุ่มเป็นแกนนำหลัก มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผ้าทอยกดอก รู้จักวิธีสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มยังมีวิธีการโอนอ่อนผ่อนปรนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างความสุขในการทำงาน ทำให้เกิดทักษะฝีมือ สมาชิกกลุ่มได้เห็นความสำคัญของผ้าทอยกดอก ตลอดจนได้มีจุดมุ่งหมายและมีแนวทางในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดผ้าทอยกดอกให้เป็นมรดกของท้องถิ่นสืบไป นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการร่วมกันประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เอกลักษณ์ของผ้าทอยกดอก ทำให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อกันดีขึ้น ได้ฟื้นฟูและส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุ และสร้างภาคภูมิใจร่วมกันของชุมชนตำบลเวียงของ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในการสร้างหลักสูตรการทอผ้ายกดอกให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ลูกหลานในตำบลเวียงของได้เรียนรู้และอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอกให้คงอยู่สืบไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

กลุ่มทอผ้าวัดต้นแก้วจึงควรได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็งในด้านการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กลุ่มมีความรู้ความชำนาญและพัฒนาเทคนิคการทอผ้าต่างๆ และเพิ่มพูนรายได้ให้สมาชิกกลุ่ม ตลอดจนถึงการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องของภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทอผ้าลายยกดอก ให้เยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดมรดก ภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้รับมาอย่างเต็มภาคภูมิ และให้ดำรงรักษาอาชีพทอผ้าให้อยู่คู่ตำบลเวียงของ ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มทอผ้าวัดต้นแก้ว ควรจะมีการกระจายงาน แบ่งหน้าที่กันทำให้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากอำนาจการบริหารจัดการในกลุ่ม ขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสวัดต้นแก้ว ผู้ก่อตั้ง และควรมีการสร้างผู้นำหรือฝึกผู้นำที่จะสานงานต่อจากผู้ก่อตั้ง เพื่อความอยู่รอดขององค์กรในอนาคต โดยดำเนินการให้เป็นระบบ สามารถให้คนในกลุ่มทำงานแทนกันได้ ในกรณีที่ผู้นำไม่อยู่หรือเกิดเหตุจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทอผ้า

2. ควรมีการสร้างแรงจูงใจ ให้คนรุ่นใหม่ในชุมชน เข้ามาศึกษาความรู้ สืบทอดองค์ความรู้และวิธีการทอผ้าลายยกดอกอย่างจริงจัง เพราะสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชน หากสมาชิกเหล่านี้เสียชีวิตไป การสืบทอดภูมิปัญญาในการทอผ้าลายยกดอกก็จะหายไปจากชุมชน โดยการจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุเข้าในการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตตำบลเวียงของ จัดทำคู่มือการทอผ้ายกดอกตามขั้นตอน อาจเป็นหนังสือซีดี หรือการเผยแพร่ในเวป

ไซค์หมู่บ้านหัตถกรรมล้านนาต้นแบบ บ้านเวียงยอง ที่สามารถนำไปประกอบการเรียนการสอนแก่เยาวชน และประชาชนผู้สนใจที่เข้ารับการฝึกอบรมการทอผ้ายกดอกที่ศูนย์การเรียนรู้ได้

3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามามีส่วนสนับสนุนเป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา หรือให้คำแนะนำกับกลุ่มทอผ้าวัดคันแก้วอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินทุน ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสมาชิก เช่น การจัดอบรมเทคนิคการบริหารงานในกลุ่มโดยการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างภาวะผู้นำให้กับคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาสืบทอดการบริหารองค์กรให้เข้มแข็ง แทนคนรุ่นก่อน เพื่อที่จะให้กลุ่มทอผ้าพึ่งตนเองได้ในระยะยาว การจัดการทางด้านการตลาดและการจัดทำบัญชีการดำเนินกิจกรรมทอผ้าของกลุ่ม การคำนวณต้นทุนผลตอบแทนเบื้องต้นที่จะได้รับจากการทอผ้าในเชิงธุรกิจ เป็นต้น

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจผ้าทออันเป็นผลผลิตของกลุ่มทอผ้าวัดคันแก้วอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะให้สินค้าเป็นที่รู้จักแพร่หลาย เป็นช่องทางการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งเป็นการจูงใจให้คนรุ่นใหม่ในสังคม หันมาสนใจอาชีพทอผ้าซึ่งเป็นอาชีพที่เป็นรากเหง้าตามวิถีชุมชน ไม่หลงไปกลับกระแสสังคมในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งนับวันจะเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของคนในชุมชนมากขึ้น

5. แนวทางการดำเนินงานในอนาคตของกลุ่มอาชีพต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาสินค้าผ้าทอยกดอกให้มีคุณภาพ มีความทันสมัยให้เป็นที่ยอมรับของตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศนำผลิตภัณฑ์ผ้าทอมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กระเป๋า ผ้าม่าน ผ้าคลุมเตียงที่รองจาน เป็นต้น มีการปรับปรุงในด้านบรรจุภัณฑ์ให้มีการเหมาะสมกับสินค้าและจัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น นอกจากนี้ทางกลุ่มควรจัดทำลายผ้าทอในรูปแบบหนังสือ และทำการจดลิขสิทธิ์ลายผ้าทอยกดอกที่สมาชิกกลุ่มได้คิดค้นขึ้นมา เพื่อป้องกันการละเมิดหรือขโมยความคิดอันเป็นภูมิปัญญาของสมาชิกกลุ่ม

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอก เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากบทบาทของผู้นำกลุ่ม ที่มีผลต่อการบริหารงานเพื่อการถ่ายทอดและการอนุรักษ์อาชีพทอผ้ายกดอก เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน